

حرفان در ارث

(در مذاحمب، خمسہ)

نگارنده: حمیدہ عباسی مزرعہ شاہی

عباسی مزرعه‌شاهی، حمیده، ۱۳۶۰-	سرشناسه
حرمان در ارث (در مذاهب خمسہ)/نگارنده حمیده عباسی مزرعه‌شاهی.	عنوان و نام پدیدآور
تهران: موسسه آموزشی تالیفی ارشدان، ۱۳۹۸.	مشخصات نشر
۱۲۲ ص.	مشخصات ظاهری
۹۷۸-۶۰۰-۹۹۵-۶۶۸-۳	شابک
فیپا	وضعیت فهرست نویسی
کتابنامه: ص. ۱۱۷.	یادداشت
ارث (فقه)	موضوع
Inheritance and succession (Islamic law)	موضوع
ارث (فقه اهل سنت)	موضوع
*Inheritance and succession (Islamic law, Sunnites)	موضوع
BP۱۹۷	رده بندی مکرر
۲۹۷/۳۷	رده بندی دیویی
۵۷۰.۰۰۷	شماره کتابشناسی ملی

مؤسسه آموزشی تالیفی ارشدان

حرمان در ارث (در مذاهب خمسہ)

حمیده عباسی مزرعه شاهی

آموزشی تالیفی ارشدان

اول

اول ۱۳۹۸

www.irantypist.com

www.irantypist.com

۹۷۸-۶۰۰-۹۹۵-۶۸۸-۳

۱۰۰۰

www.arshadan.com

www.arshadan.net

۰۲۱۴۷۶۲۵۵

۲۸۰۰۰ تومان

■ نام کتاب:

■ تألیف:

■ ناشر:

■ ویرایش:

■ نوبت چاپ:

■ حروفچینی و صفحه آرایی:

■ طراح و گرافیسیت:

■ شابک:

■ شمارگان:

■ مرکز خرید آنلاین:

■ مرکز پخش و توزیع:

■ قیمت:

فهرست مطالب

بخش اول: مباحث مقدماتی..... ۳

فصل اول: مفهوم شناسی..... ۵

۱-۱- تعریف شرط..... ۵

۱-۲- تعریف سبب..... ۶

۱-۳- تعریف مانع..... ۶

۱-۴- تعریف مقتضی..... ۸

۱-۵- ارث و مانعیت آن..... ۸

۱-۶- حجب و تفاوت آن با مانع..... ۱۰

فصل دوم: موجبات ارث..... ۱۳

۱-۱- اسباب و موجبات ارث سه چیز است..... ۱۳

۱-۱-۱- ارث دختر و پسر..... ۱۵

۱-۱-۲- ارث پدر و مادر..... ۱۹

۱-۲-۱- ارث کلالة های سه گانه..... ۲۱

۱-۲-۲- ارث پدر بزرگ و مادر بزرگ..... ۲۳

۱-۲-۳- ارث عمو و عمه، دایی و خاله..... ۲۴

۱-۲-۴- سبب..... ۲۵

۱-۲-۵- ارث زن و شوهر..... ۲۵

۱-۲-۶- ارث به واسطه ولایت..... ۲۷

بخش دوم: موانع ارث و ادله آن..... ۲۹

فصل اول: مانعیت کفر، ارتداد و اختلاف به حرابت و ذمه..... ۳۱

۱-۱- معنای لغوی کفر..... ۳۱

۳۱	۱-۲- انواع کفر
۳۴	۱-۳- مانعیت کفر
۳۶	۱-۴- مانعیت کفر نزد فقه‌های شیعه
۴۰	۱-۵- مانعیت کفر نزد علمای اهل سنت
۴۴	۱-۶- توارث بین کفار از دیدگاه فقه‌های شیعه
۴۶	۱-۷- توارث بین کفار از دیدگاه علمای اهل سنت
۴۹	۱-۸- مانعیت ارتداد
۴۹	۱-۹- اسامی مرتد
۵۵	۱-۱۰- حکم ارث بردن از مرتد
۵۹	۱-۱۱- اختلاف به رایت و ذمه
۶۳	فصل دوم: مانعیت قتل
۶۵	۱-۲- تعریف قتل
۶۵	۲-۲- اقسام قتل
۷۱	۲-۳- انواع قتل از دیدگاه علمای اهل سنت
۷۱	۲-۴- مانعیت قتل نزد فقه‌های شیعه
۷۵	۲-۵- مانعیت قتل بنا بر نظر علمای اهل سنت
۸۳	فصل سوم: مانعیت لعان
۸۳	۱-۳- تعریف لعان
۸۴	۲-۳- اسباب لعان
۸۶	۳-۳- مانعیت لعان از ارث
۸۹	فصل چهارم: مانعیت زنا
۸۹	۱-۴- تعریف زنا و شرایط تحقق آن
۹۰	۲-۴- کیفیت مانعیت ارث در فرزند متولد از زنا

۹۴	۳-۴- رابطه ولدزنا با همسر و فرزندانش در آرث
۹۵	فصل پنجم: مانعیت رقیت
۹۹	فصل ششم: نبوت
۱۰۳	فصل هفتم: مانعیت اقتران فوت متوارثین و دور حکمی
۱۰۹	بخش سوم: نتیجه گیری
۱۱۵	فهرست منابع

مقدمه

قبل از ظهور اسلام، توارث دارای نظام های حقوقی متفاوتی بوده است در مقدمه بحث در نظر داریم مختصراً به بیان تاریخچه ای از شیوه های توارث، قبل و بعد از ظهور اسلام بپردازیم.

قبل از ظهور اسلام به عنوان در مصر قدیم به این صورت بوده است که ما ترک متوفی به عنوان ملک خانوادگی تلقی می شد و اموال بین وراث به صورت مشترک بوده که فرزند ذکور ارشد اداره اموال را عهده دار می شدند و تا مادامی که خانواده در قالب یک خانوار زندگی می کردند این رویه ادامه داشته است در نتیجه خارج شدن خانواده از قالب اصلی خود نوعی مانع از استفاده وراث از ما ترک میاتی می شد. در یونان ارث صرفاً به اولاد و اقارب ذکور داده می شد و در رم قدیم اساس بر بقای بریت در خانواده بوده است و فقط فرزندان بلافصل ارث می بردند و اولاد از ارث محروم بودند.

پس از ظهور مکتب حیات بخش اسلام با نزول آیات ارث کلیه نظامات قبلی حاکم بر جوامع به هم ریخته شد در ابتدای پیدایش اسلام توارث به معنای رسوم جاهلی و بر اساس عقدی به نام عقد موالات صورت می گرفت. حتی اگر بین متملین هیچ نوع رابطه سببی یا نسبی نباشد. از مذاهب موجود امامیه و حنفیه هنوز قائل به این نوع توارث هستند. امامیه یکی از موجبات ارث را «ولاء ضمان جریره» می داند.

پس از هجرت نبی مکرم اسلام (ص) از مکه به مدینه قوانین ارث در اساس آیات سوم و چهارم سوره انفال تنظیم شد و بنابر این اسباب توارث علاوه بر اسلام مهاجرت از مکه به مدینه مطرح شد. به عبارتی اقدام به مهاجرت نکردن به عنوان اولین مانع ارث تلقی شد.

پس از فتح مکه توسط پیامبر اسلام (ص) و نزول آیه ۶ سوره مبارکه احزاب مشخص گردید که صاحبان نسب از مهاجرین اولی می باشند مگر آنکه برای ایشان وصیتی شده باشد پس از آن بر اساس آیات و احادیث معتبره منقول از امامان شیعه (علیهم السلام) در احصای موانع ارث در مذهب امامیه اختلافات زیادی به چشم می خورد تا جایی که در کتاب «فقه الرضا» که منصوب به امام رضا (ع) است سه مانع به عنوان موانع ارث شمرده شده است. اما در بعضی کتب فقهی

از چهار تا بیست مورد نیز بیان شده است. البته بسیاری از مواردی که توسط بعضی فقها بیان شده است در واقع عدم الاقتضا بوده و به لحاظ آن توارث موضوعاً منتفی است.

صاحب شرایع ۳ مانع کفر، لعان و قتل را به عنوان مانع اصلی و مورد اتفاق فقها بیان نموده است. در قانون مدنی این موانع ۴ مانع است که عبارتند از قتل، کفر، لعان، و ولادت از زنا که در این مجال موانع اصلی به همراه هفت مانع دیگر یعنی ارتداد، لعان، تولد از زنا، رقیت، اقتران فوت متوارثین، دور حکمی و اختلاف به قرابت و ذمه مورد بررسی قرار گرفته است.

این نوشتار مسأله فقهی در خصوص موانع ارث از دیدگاه فقه امامیه و مذاهب اربعه اهل سنت را در سه بخش پیش روی مخاطبان می‌نهد در مقدمه به بحث از تاریخچه نظام توارث پرداخته و در بخش اول پس از بیان واژگان کلیدی از لحاظ لغوی و اصطلاحی فقهی به بیان اسباب و موجبات ارث می‌پردازد.

در خصوص موجبات ارث فرزندان، پدر و مادر، خواهر و برادر و سایر وارثین نسبی بیان شده است و در فصل جداگانه وارثین نسبی ذکر گردیده است.

در بخش دوم مباحث اصلی یعنی موانع ارث در هفت فصل مورد بررسی و مذاقه قرار می‌گیرد. در این بخش موانعی از جمله ۱ کفر، ارتداد و اختلاف، ۲ حرابت و ذمه ۳ قتل ۴ لعان ۵ تولد از زنا ۵ رقیت ۶ نبوت ۷ اقتران فوت متوارثین و دور حکمی در هفت فصل بیان شده است.